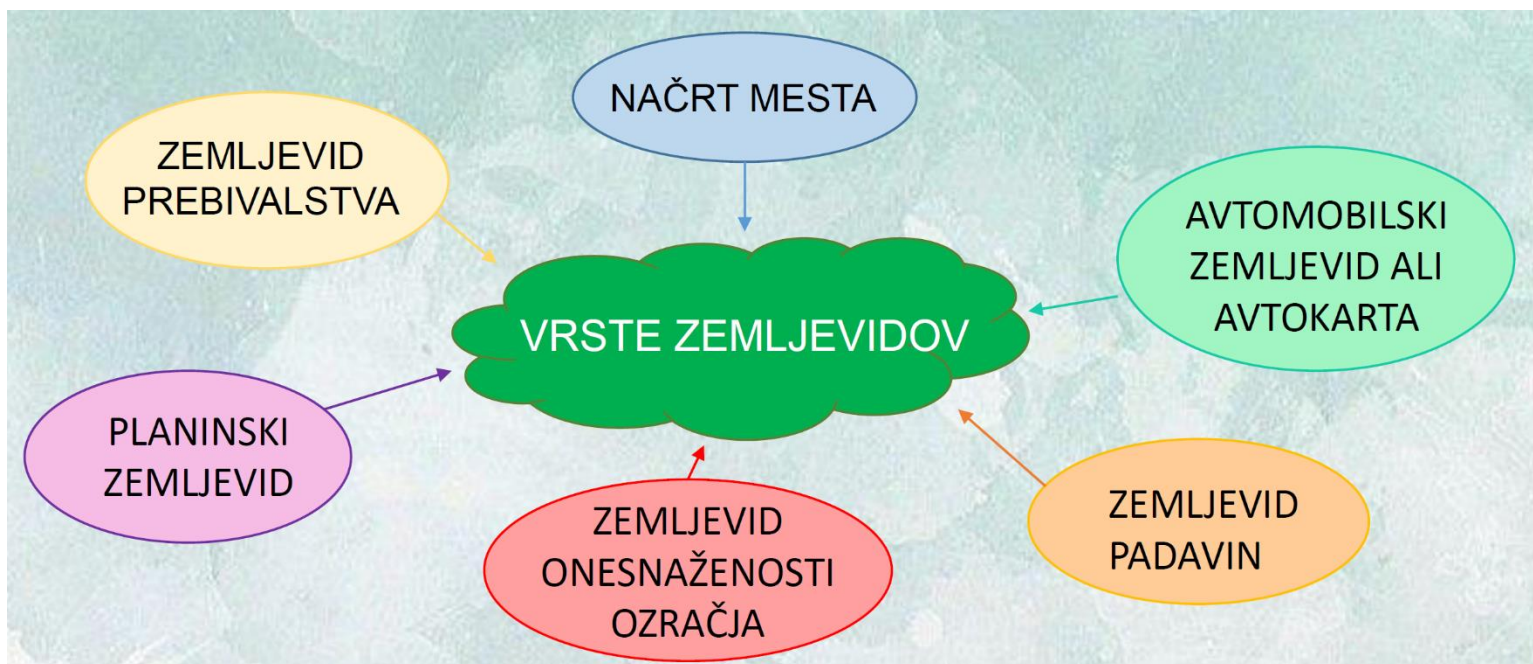

DRUŽBA, 5. razred

UČNA TEMA: Relief na zemljevidih

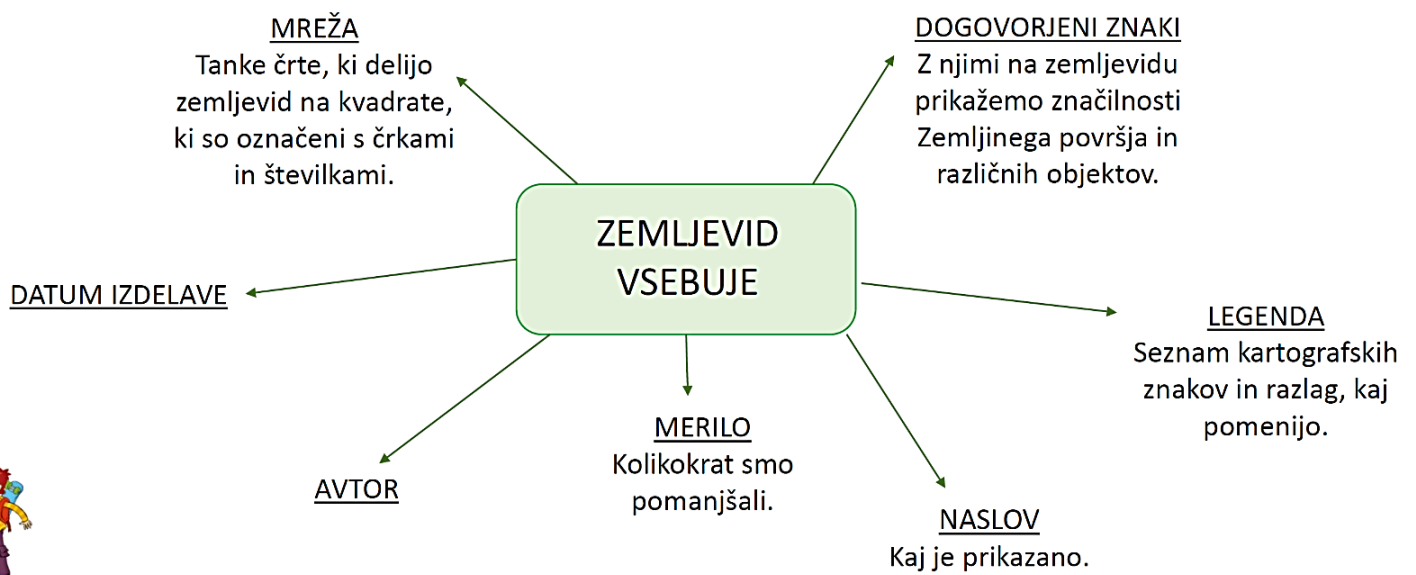
POTEK URE

Zemljevid ali karta je pomanjšan prikaz Zemljinega površja na ravni ploskvi. Nastane s pomočjo letalskih fotografij, rišejo pa jih **kartografi**.

Z zemljevidi prikazujemo **značilnosti** zemeljskega površja. To so **vode, rastlinstvo, prometnice, naselja** in **oblikovanost površja ali relief**.

Zemljevid prikazuje pokrajino, kot bi jo gledali navpično navzdol iz letala ali balona. Narisani so v ptičjem pogledu ali **TLORISU**.

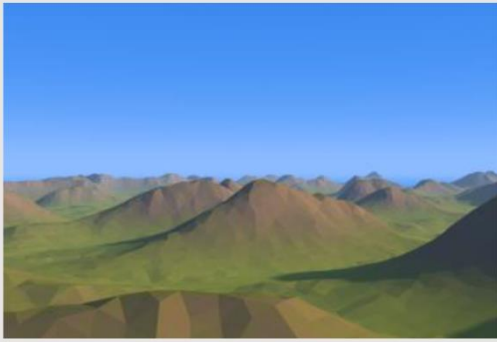

Na letalski fotografiji se zelo dobro vidi razporeditev hiš, cest, polj,... Težko pa ugotovimo, ali prikazuje fotografija ravno ali gričevnato pokrajino.

Poglejmo si video posnetek o oblikovanosti zemeljskega površja...

<https://www.youtube.com/watch?v=qoJr6VAdhLY>

Katera slika predstavlja: relief, zemljevid, panoramsko risbo, fotografijo iz zraka, globus, interaktivni globus?

Prikazovanje Zemljinega površja

Zemljino površje lahko prikazujemo z

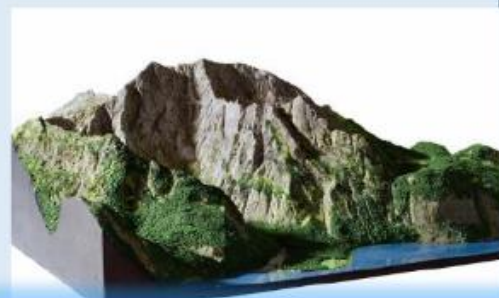
- reliefom,**
- panoramsko risbo,**
- panoramsko fotografijo,**
- fotografijo iz zraka,**
- karto ali zemljevidom ali**
- globusom.**

Zemljevid, ki je pomanjšana podoba Zemljinega površja prikazana na ravni ploskvi.

Za prikazovanje Zemljinega površja uporabljamo pripomočke:

Relief, s katerim prikazujemo le višinske in nižinske površinske oblike. Je lahko iz mavca, umetnih mas (računalniški model).

Panoramsko risbo ali veduto, prikazuje pokrajino z izbrane, ponavadi dvignjene točke.

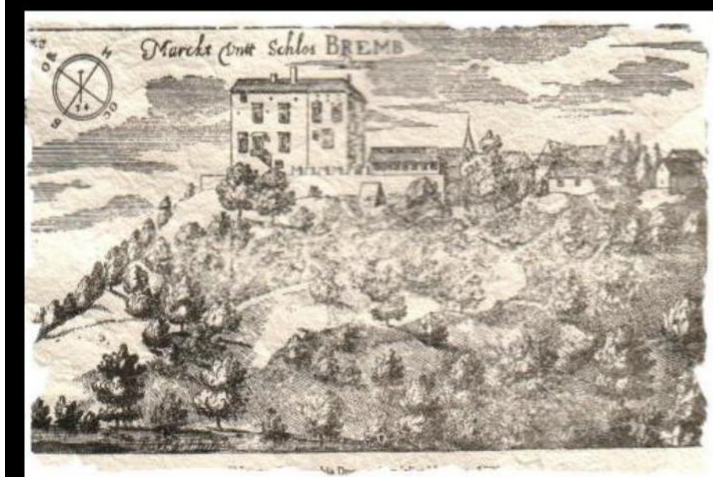
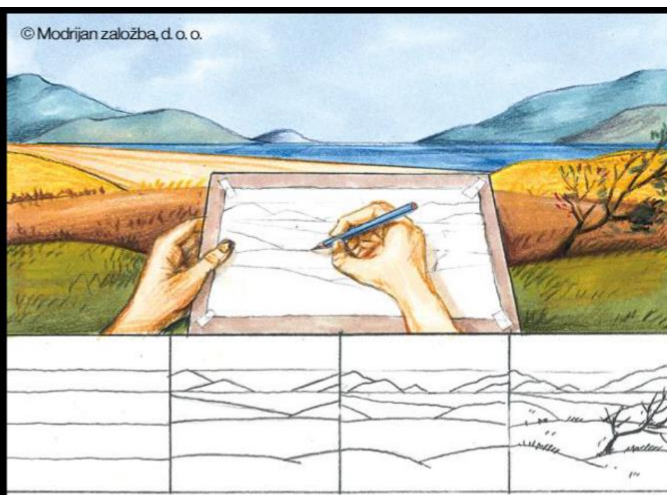
Fotografije iz zraka, posnete iz letal, satelitov

Globus, ki je model Zemlje in prikazuje njeno okroglo obliko.

Informacijsko tehnologijo (IT), ki nam omogoča gledanje v trirazsežni tehniki.

Na različne načine prikazano zemeljsko površje ...

Zakaj so zemljevidi odeti v različne barve?

Kaj ponazarjajo posamezne barve?

Barve ponazarjajo **NADMORSKO VIŠINO kraja.**

GEODETI natančno izmerijo površje in vsaki točki določijo višino.

Geodeti površje fotografirajo tudi iz letala.

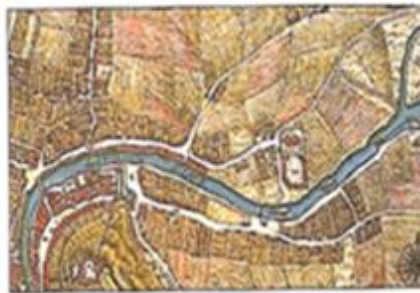

RELIEF JE OBLIKOVANOST ZEMELJSKEGA POVRŠJA NA DOLOČENEM OBMOČJU.

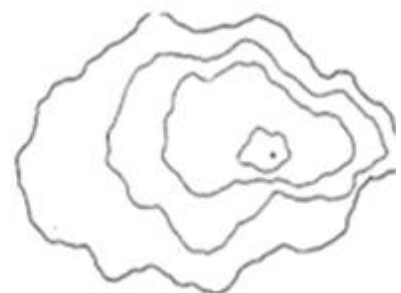
Prikazovanje reliefa

risanje hribčkov

črtkanje

plastnice ali izohipse
ali višinske črte

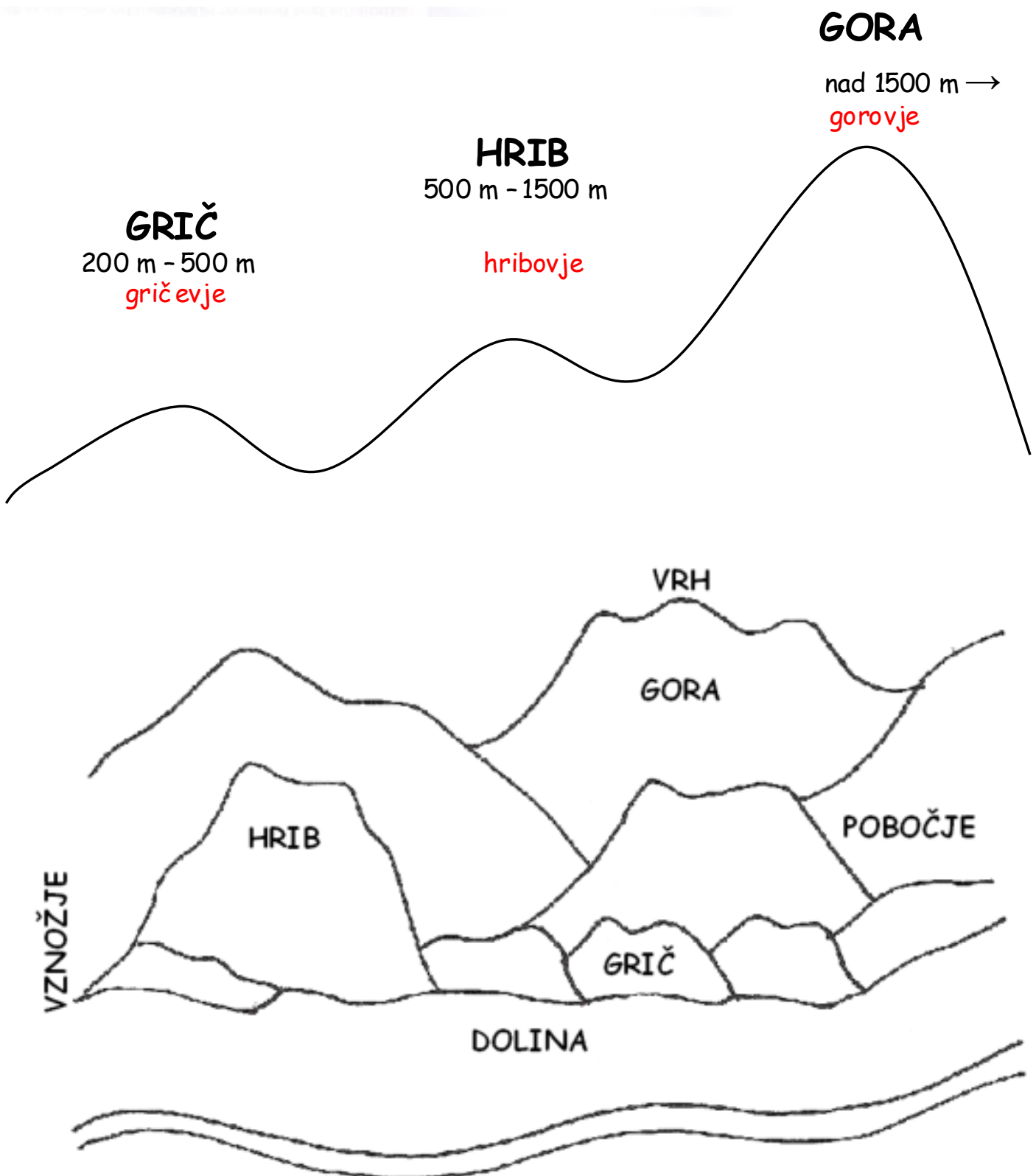
senčenje

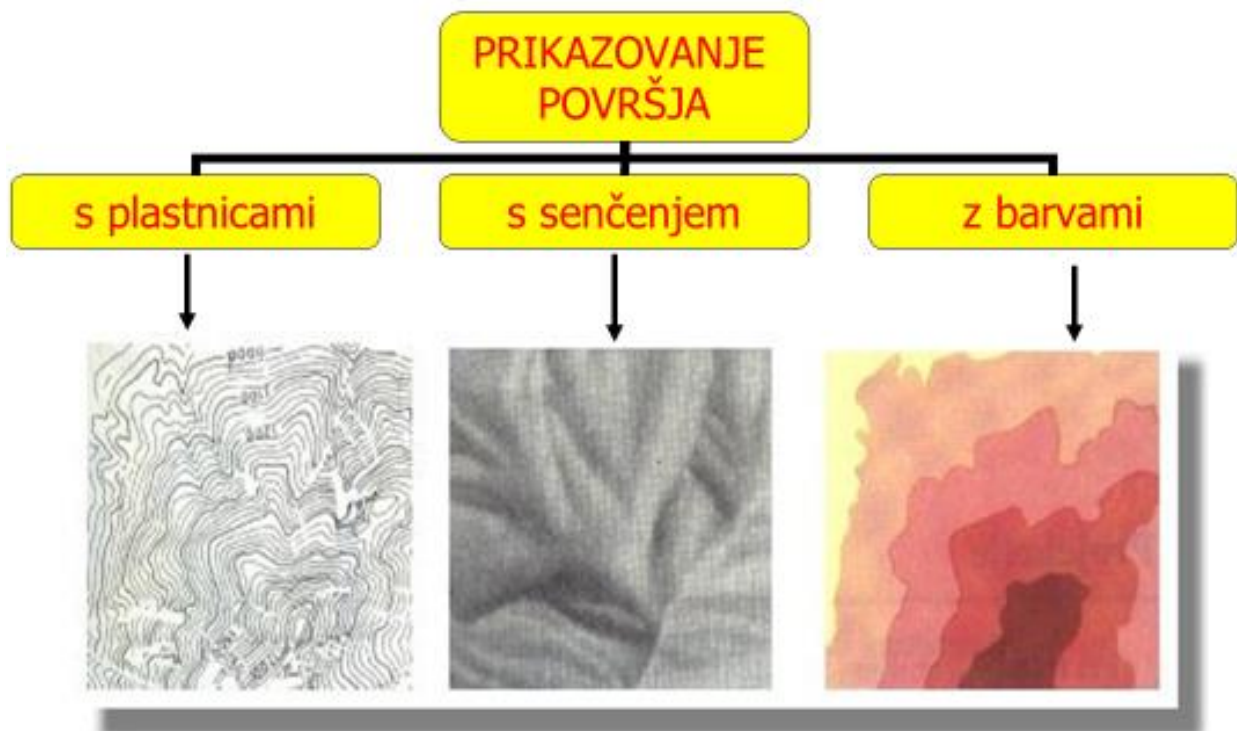
barve

PO VIŠINI PA RELIEF RAZDELIMO:

- NIŽAVJA (100-200 m)
- GRIČEVJA (do 500 m)
- HRIBOVJA (do 1500 m)
- GOROVJA (nad 1500 m)

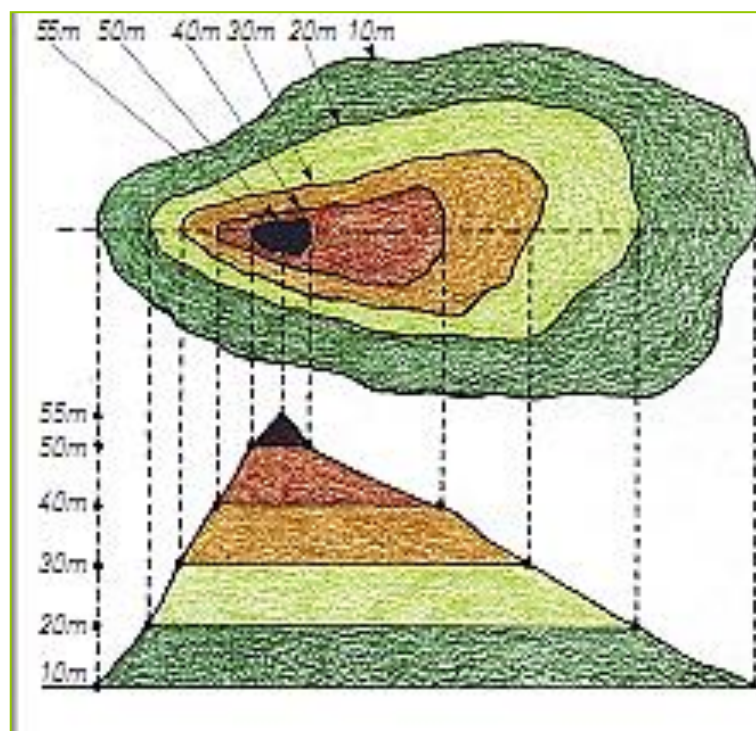

OBLIKOVANOST ZEMELJSKEGA POVRŠJA PRIKAZUJEMO NA RAZLIČNE NAČINE ...

PLASTNICE so črte, ki povezujejo med seboj točke z isto nadmorsko višino.

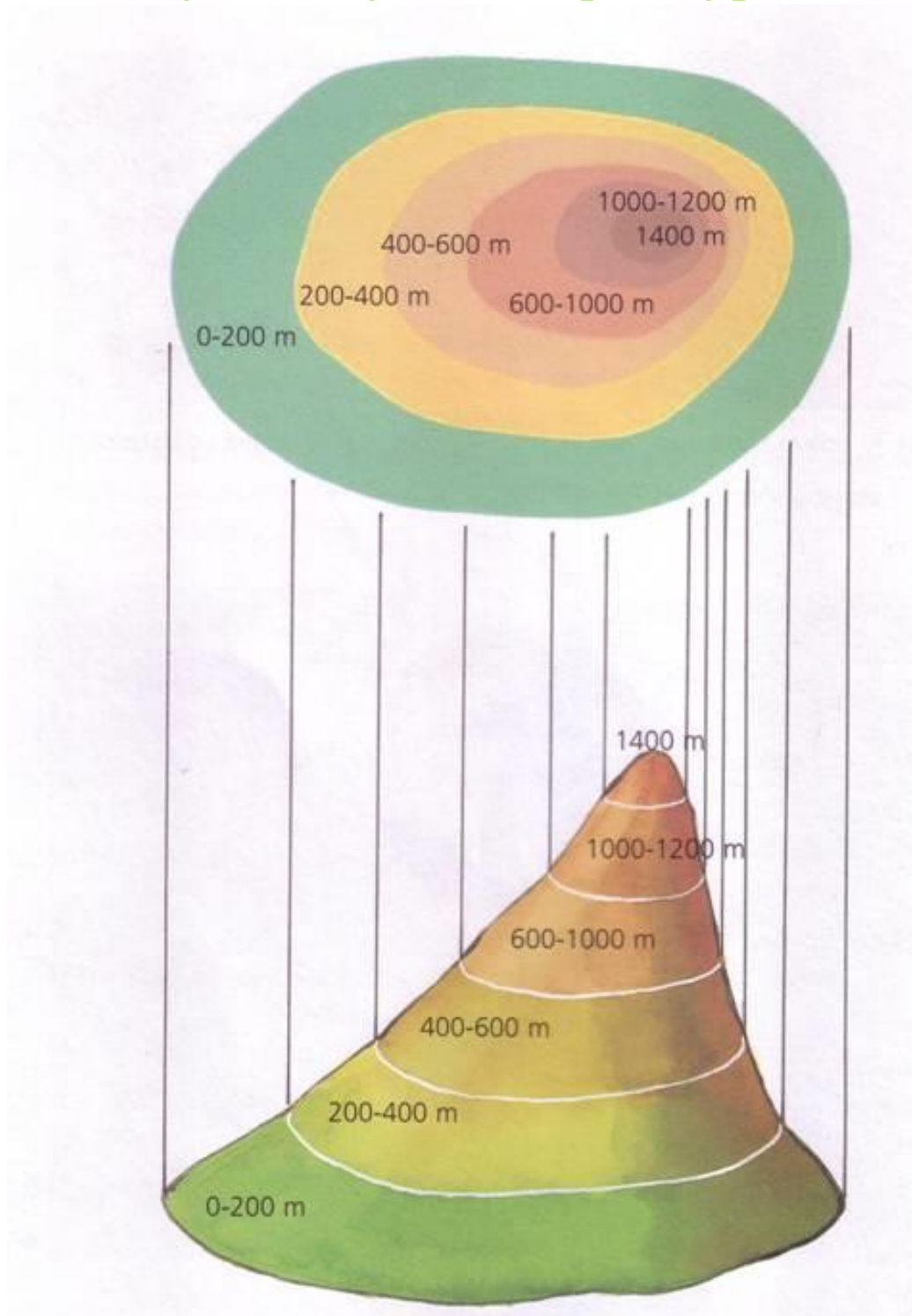
Na zemljevidu je relief prikazan s senčenjem, različnimi barvami ali plastnicami (višinskimi črtami).

S plastnicami lahko ugotovimo nadmorsko višino krajev.

KADAR IMATA DVA KRAJA ISTO NADMORSKO VIŠINO, LEŽITA NA ISTI PLASTNICI.

Tam, kjer so plastnice bolj skupaj, je pobočje bolj strmo, kjer so bolj narazen, pa bolj položno.

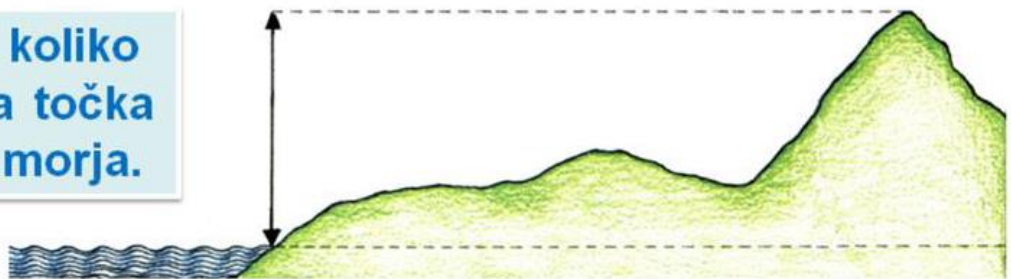

Nadmorska višina je prikazana tudi z barvami, kar je razvidno iz višinske barvne lestvice.

NADMORSKA VIŠINA nam POVE, KOLIKO JE NEKA TOČKA VIŠJA OD MORSKE GLADINE.

ABSOLUTNA VIŠINA (nadmorska višina)

Nam pove, koliko višje je neka točka od gladine morja.

Primer: Triglav leži 2864 metrov nad gladino morja.

Včasih pa nas zanima, kako visoko se moramo povzpeti od vznožja hriba na njegov vrh.

S pomočjo plastnic hitro ugotovimo nadmorsko višino obeh točk. Na ta način nam uspe hitro zvedeti, za koliko metrov se moramo povzpeti.

Temu rečemo **RELATIVNA VIŠINA**.

RELATIVNA VIŠINA (višinska razlika)

Je višinska razlika med dvema točkama ali krajema.

ZAPIS V ZVEZEK

RELIEF NA ZEMLJEVIDIH

Na zemljevidih je prikazana oblikovanost površja ali **RELIEF**.

Vsaka točka na Zemlji ima svojo **nadmorsko višino**, ki nam pove, za koliko je točka višja od gladine morja.

BARVE označujejo **VIŠINSKE PLASTI**.

ČRTE, ki povezujejo kraje z enako nadmorsko višino, imenujemo **VIŠINSKE ČRTE** ali **PLASTNICE** ali **IZOHIPSE**.

RELATIVNA VIŠINA je višinska razlika med dvema točkama ali krajema.

Relief lahko prikažemo na različne načine: **s plastnicami, barvami, senčenjem, od strani, črtkanjem.**

NALOGA

Izračunaj relativno višino med naslednjimi kraji.

Pomagaj si z zemljevidom.

- * Novo mesto – Kamnik
- * Jesenice – Triglav
- * Ljubljana – Grintovec
- * Koper – Domžale

